

Múltunk a nyereg alatt

HIRSCH TIBOR

A RÉGMÚLTBA VISSZANÉZŐ TÖRTÉNELMI FILMJEINK FŐHŐSEI A FORRÓFEJŰ VITÉZEK ÉS GONDTERHELT, KOMPROMISSZUM-KERESŐ VEZÉREIK.

A magyar film történelmi témáiról szóló áttekintésünk első része az éppen magunk mögött hagyott hetven esztendőre összpontosított: ebben a történelmi szakaszban az volt a tanulságos, miképpen tudja a film a távolságot nyújtani-zsugorítani, hogyan képes szívének kedves korszakokat tematikusan kizsákmányolni. A második részben a Reformkorig jutottunk: ezeknek a filmeknek ürügyén volt alkalom fölteni egy másik, még általánosabb főkérdést: Mi végre is utaztat minket az ujját a jelen ütőerén tartó avatott filmművész leninsapkás avagy huszársapkás korokba? Elég nyilvánvaló – aki ilyen filmet készít, vagy a jelen titkos gyökereit mutogatná, vagy a jelenre vonatkozó még titkosabb párhuzamokat. Ha elég messze kirándul velünk az időbe, inkább az utóbbi marad. Mindenesetre, akár egyik, akár másik volna is a szerzői szándék, minket, nézőket, aktualizálásra biztat, így is, úgyis. Ez errefelé elvárás: a filmnéző ezen a tájon sokféle cenzúrákerülő képes beszédhez lett hozzászoktatva. A kosztümös-történelmi allegóriák nyelve az egyik legfontosabb közülük.

És akkor most induljunk tovább. Eddigi gyakorlatunkkal szakítva, nem időperiódusok szerint csoportosítjuk a filmeket, hanem egy másik, mindegyikre érvényes bár kevésbé objektív szempont szerint. Mégpedig: mennyire, milyen távolságra helyezkednek el a „Magyar Történelmi Narratívák Örökös Fötételétől”. Mert hogy van ilyen fötétel. És valóban pozíciót lehet foglalni hozzá képest, akár virtuális térben, akár virtuális időben. A tételt magyarázva egy pillanatra vissza kell térnünk a Reformkorhoz, a reformkor sokat idézett jelszavához: „Haza és Haladás”. Ebből így, önmagában persze nem lesz történet, és főleg nem lesz „drama-

turgiai tét”: történetet mozgó konfliktus. „Haza és Haladás – de azok ellenében, akik csak az egyiket akarják” – így már lehet vele kezdeni valamit. „Haza és Haladás – de a külső ellenség egymás ellen játszaná ki a két tábor híveit – ez így még ismertebb, irodalomból-filmből ismert megannyi hazai narratíva konfliktuskerete.

Végül – „Haza vagy Haladás”: döntési kényszer ott, ahol hagyományosan az „és” szokott állni – lehetne történet mondani ebben a gondolati keretben is, de, ki tudja miért, a magyar kosztümös mesekészletben ez ritka, mint a fehér holló. Konkrétan – látni fogjuk – egyetlen ilyen filmet sikerült találni.

ELLENSÉGES ÉGTÁJ

Legfeljebb ha kéttucat filmünk van a nyolcszáz évnyi témaregiszterben – de csak ha a művészfilmet és rockoperát, ha a moziban is forgalmazott televíziós produkciókat is beleszámítjuk. Így sejlik föl a nagy halmaz legfontosabb részhalmaza: filmek, melyekben a reformkori jelszó kettős értéke egy kalapban van. Ahol a „haladás” a szocialista történetírás aktuális tanítása szerint a nép felszabadításával esik egybe. Merthogy a nép fölemelésén kívül, másfajta progresszív érték nem létezik – természetesen a túlfinomult tárgyak, a haditechnika, építészet, a művészet progressziója sem.

És az ellenség mindig idegen. Néha rögtön megmutatja igazi arcát – amikor éppen hadban állunk vele, néha, mikor ideiglenes szövetségesünk, akkor csupán gyanús. Gyanús, ha másért nem, már csak gazdagsága, és túlfinomult tárgykultúrája okán is. És az ilyen – tágan értett – ellenség mindig nyugatról jön.

Keleti ellenséget – talán az *Egri csillagok* színpompásan fenyegető török harci

seregszemléjét leszámítva – magyar film soha nem mutat úgy, hogy a jó oldalon a néző egyszerre érezze a filmhősök komplexusait és a „csak azért is” fogadkozásait, amennyiben nem csupán az ellenség túlerejével dacolnának, hanem azok vélt vagy valós civilizációs gőgjével is. Ilyen összetett érzések magyar hősben soha nem támadnak turbános-lófarkas ellenséggel szemben, viszont rizporos-parókás, háromszög-kalapos-sal szemben szinte bármikor.

Ma – egyelőre – nem készül kosztümös mozgókép, mely az „üzenjük Brüsszelnek!” aktuális hangulati-indulati foglalatban mesélné el a maga történelmi meséjét, így kötvé össze múltat és jelent. Nem készül, akármennyire is benne van a levegőben, és talán azért sem, mert sok ilyen készült és nagyon más politikai kurzus megrendelésére. Amikor a Bán Frigyes rendezte *Rákóczi hadnagya* (1953) kuruc portyázói megjelennek a foglyul ejtett tábornokkal és hadipénztárral – az alkotók szándéka szerint egy olyan közönségben keltenek plebejus és egyben hazafias lelkesedést, akik néhány hónappal korábban még egyperces némasággal a nagy Sztálin halálát gyászolták. És akkor jön a lelkesedéshez a friss – hivatalosan is friss – korszellemhez passzoló dac. Merthogy a jobbágyból lett kuruc hős a filmben éppen a francia követtel folyó tárgyalást szakítja meg, a maga foglyával, zsákmányával. A franciák, fájdalom, nem tudják fegyverrel támogatni Rákóczit, vagyis miközben a honi bajszos vitéz jó hírt hoz, (megszerzett haditervet, fővezért, hadipénztárt), addig a nyugati piperkőc rosszat, és a fededelm veszi is a lapot: epés megjegyzéssel szégyeníti meg az európai lornyont tulajdonosát, jó szóval, előléptetéssel jutalmazza a magyar bajusz gazdáját. Rádásul mindezt látványként is föl van építve – a fogoly labanc generális képe a franciák csoportjára montírozódik – a barokk parókák szinte fölcserélhetőek. Osztrák és francia, ellenség az egyik, szövetséges a másik – mégis, ugyanazon a gyanús égtáj felől érkeznek, sőt, amelyik messzebből jött, talán még díszesebb – tehát még gyanúsabb.

Ez a játék aztán megismétlődik hat évvel később Fehér Imre *Kard és kocka* című lényegesen gyengébb filmjében (1959). Itt a Nyugat ugyancsak két szinten képviselteti magát: ott van maga a vicces antagónista, a túlságosan is eu-

ropéer játékszenvedéllyel és nőcsábász galantériával jellemzett labanc őrnagy, és a kurucok, akik álruhás franciaként, és néma angol lordként mutatkoznak be, álöltözettel jelezve, hogy akad még a nyugatinál is nyugatibb – idegenebb – identitás, melyhez, lám, még a kényes osztrák is ijedt sznobsággal viszonyul. A valóságos civilizációs gőgöt legyőzi annak karikatúrája: tulajdonképpen ez volna a film végén az igazi magyaros, kurucos diadal.

Ez mindig működik. Még Beatrix királynő reneszánsz túlfinomultságát is próbára lehet tenni a *Mit csinált felséged 3-tól 5-ig?* című, amúgy nagyon is divatos bohózatban (Makk Károly, 1964), mely egyébként már-már sznob módon követi a nyugati mintát, a „nagy ember papucsban” divatos vígjátéki trendet – akár álcázhatná magát az angol „Folytassa...” sorozat egy kosztümös epizódjának.

Vagy ott van *A koppányi aga testamentumának* (Zsurzs Éva, 1967) ugyancsak kulturális alapon kigondolt harci csele: egy ostoba osztrák zsoldos fennhordja civilizáltnak képzelte orrát a magyarokhoz képest, de máris alázatosan kúszik-mászik, ha egy itáliai sztárépítéssel, ha egy valóságos erőd-specialistával akad dolga. Parókás gőgösek, paróka előtt hajbókolók, majd a hajbókolás megtagadásának szép mikrokatarzisa – erre bizony a hetvenes évekig komplett kosztümös meséket lehet építeni. Talán még korai volna elődsni a receptet.

A VEZÉR HOMLOKA

A másik filmcsoport tételeit is színészi gesztus kapcsolja össze. Nem a biggyesztés – annál ide több kell. Homlokráncolás, szúrós tekintet, halk hosszú-hosszú sóhaj. Ahogy csak Bessenyei Ferenc tudta ezt csinálni, mielőtt két pogány közt éppen országmentő döntést hozott. Jó, esetleg tudta Sinkovits Imre is, magát az egrí főkapitányt alakítva, és nem holmi közembert, hanem vezért és politikust, aki nem biggyeszthet, akinek nyugat és kelet, Ferdinánd és Zápolya minden fenyegetését és ígéretét, pártjaik előnyét-hátrányát észben kell tartania, mielőtt elhatározza magát. De biztos, ami biztos, Várkonyi Zoltán filmjéből (1968) azért Bessenyei sem hiányzik: ott van Török Bálint szerepében, amint meghátrál ugyan ezen feltételekkel ő is meghozza a maga homlokráncoló döntéseit.

És Bessenyei még csak nem is filmen kezdte! Negyedszázadon át a legfonto-

sabb magyar drámákban roskadozott országos súly alatt – Németh László, Illyés Gyula, Szabó Magda – ki másra is bízhaták volna a felelős államférfi-szerepeket.

Mire, 1983-ban, István király, ott, a városligeti színpadon, majd nemsokára a mozivászonon is, megfontol és meggondol mindent, addigra már réges-rég regény-, dráma, és filmbéli magyar státuszférfiainak örökös imázsává jegesedett a fegyelmezett mértéktartás.

Mert a hős lehet kurucos, a fejedelem nem. A hős megrézfálhatja a Nyugat gőgjét, a Fejedelem látszólag tiszteli. A király pláne. Megadja Bécsnek, megadja a pápának, megadja Konstantinápolynak, megadja a sztambuli Magas Portának (nyilván Brüsszelnek is megadná), ami az övé. De csak annyit, nem többet. És azt ő dönti el, mennyi az az anyyi.

És ha nem király, ha csak kiskirály, akkor is. Mert lehet csak bölcs városvezető, de magyar filmben akkor is passzolnak hozzá a szokásos homlokráncolás stratégiai elvek, és a hozzávaló színész gesztusok. Lehet egy Lestyák főbíró *A beszélő köntösből* (Fejér Tamás, 1969), akinek csak annyit a dolga, hogy békére hangolja a Kecskemét városára szemet vető aktuális fosztogatót. Lehet Fabriciusz főbíró *A fekete városból* (Zsurzs Éva, 1971), ahogy a király adta városi szabadságok és a vármegyei fenyegetések között keresi a szép egyensúlyt.

Ez volna maga az örökös magyar történelmi filmfőszerep. Királynak, vezérnek, bírónak való, de talán legesleginkább erdélyi fejedelemnek, akivel kapcsol-

atosan a „tündéres politika” szükségszerűségét tanítják is a történelemkönyvek.

És éppen itt merül föl leginkább a kérdés: ha ezek a filmek is párhuzamkereső példázatok, akkor hol, mikor kinek, miféle jelenkori politikai személyiségnek is feleltethető meg a mindenkori kompromisszum-zsonglór, a kelet-nyugat- és más égtájak taktikus barátja és féken-tartója?

A Szörényi-Bródy megálmodta, Koltay Gábor rendezte *István, a király* (1983) című hősről ma már illene elhinni – bizonyos szerzői nyilatkozatok alapján –, hogy dehogyis őt kell szeretni, hanem ellenségét, Koppányt. Hogy dehogyis a túlélés, csakis a forradalom barátja volna az igazán jó fej. Azért azt, aki tényleg ott volt a Királydomb tövében nyolcvanhárom nyarán, nehéz utólag meggyőzni, hogy véletlenül sem az öregecske Kádár Jánost vélte hallani, amikor Varga Miklós hangját fölemelve a fájdalmas döntéséről tépelődött a fináléban... Mindegy, ez nem bizonyítható, hiszen Bessenyei Ferenc nem is szerepelt a stáblistán. A Vitézy László rendezte *Érzékeny búcsú a fejedelemtől* (1987) című, nagyon is világos példázatot kínáló mozarabban viszont szerepelt. Adva van a török kézre adott Lippa vára – politikai kompromisszum véraldozatokkal –, és van Bethlen

„Hős lehet kurucos, fejedelem nem”

(Vitézy László: *Érzékeny búcsú a fejedelemtől* – Bessenyei Ferenc)

Gábor, a szigorú tekintetű Bessenyei, aki bünt követett el. Szégyelli, de megtudja magyarázni. Ahogy az első titkár is magyarázna megtorlást, felakasztott Nagy Imrét. Lassan be-

B. MÜLLER-MAGDOA FELVÉTELE

szélne, homlokot ráncolna. A filmben a külhoni krónikás – bizonyos Don Diego – csak bólogat. Először csak gépiesen, aztán megértéssel. Ez volna a paradigma utolsó darabja, magyar film, benne a magyar fejedelmi belső konfliktus, világos áthallásokkal. Megkésett tisztelgés, Bessenyei-sóhajjal. Ami – nagy színészlől lévén szó – annak, akivel azonosítják, majdnem kitüntetés. Akárki nem szokta megkapni.

CSATAIDŐK, HARCIDILLEK

A nemzeti panteonból ismert alakok tehát a bocsánatos és megbocsáthatatlan erkölcsi beszározódás szkülái és kharübdiszai közt hánykolódnak, kerülgetve a gyanús politikai barátot és a gyanú felett álló ellenséget. Mindez lehet nagyon tanulságos, lehet nagyon magyar, de nem éppen mozgóképes örömforrás. Következik-e ebből, hogy ha a kosztümös film hazai termék, akkor – hiába harcos, kardozós – soha nem képes szimplán szórakoztatni? Lehetséges volna?

Ez természetesen túlzás. A Főképlet – a „haza és haladás” kötelező diskussziója – mindig ott munkál ugyan a háttérben, de attól még lehet (lehetne) egy-egy hazai történelmi darab is szimpla akciómozis.

De nem mindegy, mikor. Mert hiába hömpölyög az idő a maga véres gazdagságában végig az érintett századokon, azok ott mind följegyzett események, melyekhez nem lehet csak úgy kitalált kardozós meséket rendelni! Hát még, ha ezen belül dicsőséges témát keresünk! Pozsonyi, nándorfe-

hérvári, egri, isaszegi diadal – a konkrét csata lehet jó filmtéma, de nem holmi végtelen epizódhalmaz, melyből írórendező merít, amennyit kedve tartja!

Harcos-kardozós mese-rezervoárja végül is ez idő szerint kettő van csupán a magyar történelemnek. Az egyik volna a Rákóczi-szabadságharc bő évtizede, a másik a végvári háborúskodás szűk évszázada. Két olyan időperiódus, melyeken belül a fentebb emlegetett kardozós epizódokat bármikor lehet szaporítani, eggyel több soha nem kezdi ki a korszakok hitelességét, ahogy a western, a karibi kalózkodás, az angol lovagkor tematikus bőségszarujából is büntetlenül lehet meríteni bármikor.

Nyilván ezen evidens felismerés után kapott zöld utat Robin Hooddal konkuráló sorozat írására Örsi Ferenc, és születhetett meg *A Tenkes kapitánya* (1963).

Ami a másik, jóval hosszabb történelmi tématermő időszakot illeti, abból régi írófejedelmek – Jókai, Mikszáth, Móra sorra kivették a maguk, általában fiatal olvasóknak szánt epizódtörténetét – ugyanakkor a filmre is álmódható irodalmi alap – legalábbis a hatvanas évektől – mégiscsak a Gárdonyi Géza, Fekete István, Kolozsvári Grandpierre Emil által kijelölt értékes adaptációs háromszögre szűkül.

Ennek a kosztümös filmfajtnak tehát egységes korszak-kritériumai vannak. Alkalmassak tűnhet a múlt minden olyan szelete, melyben a hősiesség rutinja szerint telnek az évek, változó szerencsével folynak a harcok, és a történelmi évszámokkal konkretizált kezdetet a moziban éppen úgy nem emlegeti senki, mint a győzelem, vagy bukás dátumát, még ha amúgy mindkettő érettségi tétel is. Ha ez az idő elég hosszú – ilyen volna a török hódoltság korának középső száz esztendeje – akár még békeidős mesék is ideférhetnek, békeidőhöz passzoló műfajjal – lásd Kalmár László rendezésében a *Gábor diák* című 1956-os operett filmet, a Gábor Miklós alakította magyar ifjúval, a belésze-

relmesedő török leányzóval, hozzá Gül Baba politikailag semleges rózsatöveivel.

Török idők, kuruc-idők – biztos, hogy más korok nem felelnének meg a „kardozós hétköznapi” minimum feltételnek? Dehogynem. Csak nem felelnének meg egy másik magyar filmes hagyománynak. E hagyomány szerint ugyanis a hazai közönség nem általában kíván látni véres kergetőzést, hanem kifejezetten Jó és Rossz véres kergetőzését kívánja látni – és leginkább a jók – konkrétan a magyarok – győzelmével. Ezzel magyarázható, hogy például Rózsa János több tekintetben is izgalmas kosztümös filmje *A Trombitás* (1979) annak idején nem lett siker – hiába a rutinszerű gyilkolás, melyhez pedig még az ezt hitelesítő történelmi korszakot is sikerült kiválasztani. Hiszen a Thököly-felkelés körüli-utáni évtizedek tudják ugyanazt, amit Rákóczi évtizede. A XVIII. század vége éppen olyan magától értetődően rakható össze véres hétköznapiokból, mint a XVIII. század eleje. Csak éppen, amíg a Fejedelem meg nem érkezik végre Tokaj-Hegyaljára, nem igazán lehet tudni, ki is áll a jó oldalon, ahogy ezt Rózsa filmje, benne egy kuruc-haramia identitású csapat véres tündöklésével és még véresebb bukásával, gyönyörűen meg is mutatja. Ebből a helyzetből, és a helyzet mögötti sötét időkből viszont – legalábbis 1979-ben – még nemigen lehetett népszórakoztató kalandhangulatot gerjeszteni. Populáris mozira jegyet váltó néző akkor még nem lelte örömet értékek és erkölcsök játékos keveredésében.

Ma már másképp van. Vagyis elképzelhető, hogy a magyar történelem távoli századai, mint tematikus szűzföldek – egy új populáris divatra tekintettel – fölfedezésre várnak. Vagyis mindenféle trendi sorozatok, melyeket angolszász feudális anarchiak, fehér és vörös rózsák százévnvi kardozós hétköznapijai ihlettek, mintát kínálhatnak a hazai kosztümös mozinak is, feltéve, ha az lemondana róla, hogy igaz magyarként különböztesen meg a véres kavargásban szerethető hősokeket. Helyette inkább Csák Máté és Zách Felicián életepizódjaival kellene hálalnia, bátor naturalizmussal mutatva meg azt, ami a kései Árpád-ház és a korai Anjou-kor illeszkedési pontjainál mégiscsak a *Trónok harca* sorozat divatosan értéksemleges univerzumához hasonlít.

Vagyis túl kurucokon, túl végvári vitézekon – vannak nekünk még titkos századaink, vannak még használható

„Korszellemhez passzoló dac”

(Bán Frigyes: Rákóczi hadnagya - Zenthe Ferenc, Vass Éva, Bitskey Tibor)

KOVÁCS GÁBOR FELVÉTELE

MARKOVICS FERENC FELVÉTELE

véres évtizedeink. Oda is jól illene a filmhős, aki egyszerűen csak kardozik. Ez pedig, akármikor is történjék, a maga kosztümös lényege szerint szórakoztató moziélményben részesíti a nagyérdeműt.

„Életem kezembe tartom, mint a kardom, mint a kardom...” - halljuk rögtön, már a főcím alatt, *A koppányi aga testamentuma* ifjú vitézének credóját. Hallgatjuk, dúdoljuk, és más hazai történelmi üzenetekhez képest jó kedvünk lesz tőle.

TÖRTÉNELMI ÉRTÉKREND, HA FEJRE ÁLL

Leginkább háromféle történelemlátás van tehát, háromféle hős, közeghangulat, tanulság, filmvégi érzelm-konglomerátum. Plusz a kivételek és kakukktójások. Mert hát hogyan másképp értelmezhető például az 1964-es Hintsch György rendezte *Rab Ráby*, mely, szabadon interpretálva az eredeti Jókai-szöveget, rokonszenvesnek mutatja a liberális, de civilizációs gögtől sem mentes külföldet, melyet maga a minden nemzeti indulatra érzéketlen pragmatista-kozmpolita uralkodó, II. József képvisel a történetben. És közben ugyanez a film ellenszenvesnek mutatja a pesti vármegye urait, akikben egyszerre munkál hazafiúi sértegettség és alantlan betyárbeccsület, amikor az ártatlan Ráby Mátyást, üzelmeik leleplezőjét tömlőcbe vetik. 1964-es mo-

„Politikai szerepjátékokról énekel”

(Jancsó Miklós: *A zsarnok szíve* - Gálffi László és Ninetto Davoli)

zi-idényből való tanulság, melyet 1786-os történelmi allegória mesél el, és mely 2016-os aktualizálásért kiált. Láng betűkkel (jó, enyhe didaxissal) a filmvásznonra írt tanulság: Bizony-bizony, kurucos dac korrupciós érdek járhatnak kéz a kézben. Kiegészítés: idegeneknek árulkodni (konkrétan egy Habsburg császárnak!), nem mindig azonos a nemzetárulással. És ha még azonos is volna – árulónál lehetnek rosszabbak az elárultak. Vagyis a mesét egységbe rántja a szokásoshoz képest fordított szimpátia iránya – ilyen magyar történelmi film nincs több. Igaz, talán hasonló szellemiségű Jókai-regény sem.

„Haza vagy haladás?” – kérdezhetné a filmbéli jó Ráby Mátyás és koronás (valójában csak kalapos) barátja. A kérdés így föltéve - mint tanulság-provokáló kivétel - persze csak a szabályt erősíti.

A TRÉFA

„Tessék, lovakat hoznak ide!” – Ez a leleplező felkiáltás már Jancsó Miklós filmjében, a *Zsarnok szívében* (1982) hangzik el, és többek között azért is leleplezés, mert sok más politikaértelmező feladata mellett ez a Jancsó-opusz arra is vállalkozik, hogy az általunk számba vett kosztümös-történelmi attitűdöknek is tükröt tartson. Merthogy ott van mind a három hős és

szerep a filmben. Mindhárom, melyekről eddig szó esett. És mindhárom karikatúra.

Van hagyományos nemzeti egyensúlykeresés, csakhogy annyi az egyensúlyozni való a taktikus-politikus kényszer, hogy akik a hagyományos, Bessenyei-féle homlokráncoló szerepet játsszák, sorra belezavarodnak. Van a filmben gögös nyugati tekintet, konkrétan reneszánsz méregkeverőé, csak mielőtt még hazafias magyar hősök megsértődnének rá, kiderül, olasz csepűragók a törzsökösök is. És persze legtöbb a harmadik fajtából, az egyszerű „kardozósból” van, olyanból, aki – hol Madaras, hol Cserhalmi játssza – mindig résen van, mindenütt összeesküvést sejt, aki bennfentes jól értesültséggel emleget törököt, pártütőt, árulót császárt, vadkant, de ettől még a tör is, a golyó is megtalálja.

Vagyis mondjuk ki: annak, amiről fentebb szó esett – a magyar történelemnek – létezik gyönyörűséges halandzsa-változata is.

Fölidézve mostani és régebbi tipológiánkat: van kurucos halandzsa, homlokráncoló halandzsa, gyökerkereső halandzsa, múlttal példálózó halandzsa.

Cseh Tamás is fölbukkan a *Zsarnok szívében*, és történelmi-politikai szerepjátékokról énekel. Jancsó-filmben nem először. A *Még kér a népben* (1971) például egy meghalni készülő gróft kísérte. Az a kosztümös Jancsó-darab még századfordulós történelmet idézett, időben jól azonosítható balos agrármozgalmat, aratósztrájkot, de a történetben fölbukkanó rokonszenves gróf mégis azért volt az, aki, hogy méltóságos személye körül az ezer éves magyar történelem kavarghasson. Kavargott is. És ami ennyire régi – ezt utána még több filmben bizonygatta Jancsó – az egyszerre halálosan komoly (Tudjuk: lehet gyöker, lehet párhuzam) de közben valahol jól hangzó halandzsa is.

A halandzsa szép. A halandzsa veretes.

Gróf érkezik, Kobzosnak barátsággal int: egy arisztokrata mindig jóban van a történelemmel. Cseh Tamás pedig a hűrok közé csap.

*Jó reggelt Corvin Mátyás, szava hihető!
Jó reggelt szép Zsuzsanna, pompás az idő!*

*Vacsista-yatapi!
Pezsuta-vicsasta!...*

Valahogy így. Fiatalkorú rendező, ki a múltrol filmet csinálnsz, folytasd innen. •